

Gemeente Dordrecht
T.a.v. College van B&W en Gemeenteraadsleden
Postbus 8
3300AA Dordrecht

Datum: 24 oktober 2022
Onderwerp: Energietransitie en tekortschietend ruimtelijk beleid
Ons kenmerk: 20221020_017

Geacht College en Raadsleden,

We sturen u deze brief omdat we onze ervaringen willen delen over de procedure windturbine Krabbegors en het proces wat er uiteindelijk toe leidde dat realisatie van deze windturbine onmogelijk is geworden. Notabene een locatie die mede tot stand is gekomen op initiatief van burgercoöperatie Drechtse Energie en door alle overheden als zodanig is vastgelegd in beleid.

Vele jaren is hard gewerkt aan het traject om deze windturbine te realiseren. 10 jaar van voorbereiding en inzet van middelen om deze locatie te kunnen ontwikkelen. Er is door de gemeente en provincie beleid ontwikkeld voor deze windlocatie en vastgesteld. Een gedegen vergunningsprocedure is uitgewerkt met als resultaat dat een omgevingsvergunning kon worden afgegeven aan HVC groep (HVC) en daarbij via de Energiecoöperatie Dordrecht (ECD) werd samengewerkt met Drechtse Energie. Zowel in HVC en ECD is de gemeente Dordrecht aandeelhouder. De locatie is ook opgenomen in de RES 1.0 en bevestigd met besluitvorming in de gemeenteraad en Provinciale Staten. Maar uiteindelijk is verzuimd om dit goed in het bestemmingsplan Zeehavens Dordrecht te regelen. Ook de samenwerkingsafspraken tussen ECD en Drechtse Energie die eerder waren gemaakt zijn zonder verder overleg eenzijdig genegeerd als of ze niet bestonden. Saillant detail is dat deze ook nooit zijn opgezegd.

Nu staat iedereen na 10 jaar met lege handen. Er is veel misgegaan en er valt de gemeente Dordrecht veel te verwijten. De grond is doorverkocht aan een projectontwikkelaar die handig gebruik maakte van deze situatie. Als NMZH hebben we gezocht naar rechtsgronden om een beroepsprocedure hiertegen aan te spannen, maar geconstateerd is dat de projectontwikkelaar alleen maar gebruik heeft gemaakt van een verouderd bestemmingsplan met veel ruimtelijke mogelijkheden. Ook heeft HVC de grond zonder verder overleg met Drechtse Energie verkocht aan de projectontwikkelaar en de omgevingsvergunning teruggegeven aan het bevoegd gezag. De Dordtse burgers en Drechtse Energie staat nu op deze manier met lege handen. Met zo'n aanpak komt er beslist geen energietransitie tot stand.

De les die wij hieruit trekken is dat de energietransitie beter ruimtelijke moet worden verankerd en georganiseerd. Dit geldt waarschijnlijk voor meer gemeenten dan alleen Dordrecht. Als NMZH gaan wij in Zuid-Holland een aantal steekproeven nemen om dit vast te stellen. Voor ons is echter niet duidelijk geworden of hier nu sprake is van het ontberen van deskundigheid op gemeentelijk niveau of het uiteindelijk op een handige manier laten vervallen van deze windlocatie.

Dit hebben wij in ieder geval wel kunnen vaststellen:

1. Ruimtelijke ordening

Door het ontbreken van een goede ruimtelijke ordening ontstaan grote risico's bij het verder uitwerken van zon en windlocaties zoals opgenomen in de provinciale omgevingsvisie, en de vastgestelde structuurvisie Wind op Land op het eiland van Dordrecht uit 2016. Maar ook de aanpak bij de RES 1.0 naar RES 2.0 in relatie tot de zoek- en uitwerkingslocaties. Aangezien het bestemmingsplan nog steeds het kader vormt waar ruimtelijke plannen aan worden getoetst en eventueel vergund is actualisering van bestemmingsplannen een voorwaarde voor het veiligstellen van locaties in de energietransitie. We constateren dat de gemeente Dordrecht de uitwerking van de bestemming windenergie uit de structuurvisie Wind op het eiland van Dordrecht in ruimtelijke plannen tot nu niet heeft geactualiseerd.

2. Energiecoöperatie Dordrecht (ECD)

De ECD is een samenwerking van de gemeente Dordrecht met HVC. Uit de reconstructie van het proces rond de locatie windturbine Krabbegors blijkt dat HVC een cruciale en weinig coöperatieve rol heeft gespeeld om in overleg te treden met Drechtse Energie en een constructieve bijdrage te leveren om tot oplossingen te komen. Door het handelen van HVC is de situatie alleen erger gemaakt en kon niet anders dan een gebonden vergunning verleend worden en door de verkoop van de grond en het teruggeven van de omgevingsvergunning ontstond een gedwongen feit.

De ECD is voor ons geen voorbeeld van burgerparticipatie. Uit onze analyse blijkt dat op momenten die ertoe deden de samenwerking met de burgercoöperatie Drechtse Energie in zijn geheel genegeerd of weggezet is. Voorbeeld daarvan is de beslissing door HVC dat de businesscase voor de windturbine niet meer rendabel zou zijn. Bij het overleg met de gemeente Dordrecht hierover werd de burgercoöperatie niet betrokken en pas achteraf, enige weken nadat het besluit was genomen, geïnformeerd. De gemeente Dordrecht zou er goed aan doen om deze werkwijze te evalueren en burgerparticipatie de positie te geven die het verdient bij de energietransitie. Anders kun je beter stoppen met de ECD. Ook vinden wij het van belang dat de rol en positie van HVC in de ECD daarbij wordt heroverwogen.

3. Opgewekt vermogen

Wij hebben vastgesteld dat naast de windturbine Krabbegors in de RES 1.0 niet meer is voorzien in concrete wind op land projecten in uw gemeente. Dit betekent dat voor het nu ontstane verlies aan opgewekt vermogen elders op het Eiland van Dordt een vervangende windturbinelocatie moet worden gevonden. We hebben vastgesteld dat binnen het bestemmingsplan Zeehavens Dordrecht (Krabbepolder) hiervoor nog een aantal geschikte locaties beschikbaar zijn.

We doen u de volgende aanbevelingen.

1. Actualiseer al uw bestemmingsplannen in het bijzonder voor het onderdeel Energietransitie om te voldoen aan de wettelijke vereisten en herhaling te voorkomen. Begin daarbij direct met de verouderde bestemmingsplannen en de zoeklocaties uit de RES 1.0 die nu verder uitgewerkt gaan worden in de RES 2.0. Het bieden van heldere kaders ook voor het grondbeleid (voorkeursrecht of onteigeningstitel) is noodzakelijk om herhaling van de situatie met HVC in de toekomst te voorkomen. Zo heeft een goede ruimtelijke benadering van de Energietransitie veel parallellen met een ruimtelijke ordening zoals we die kennen bij keuzen voor ontwikkeling van wegen en woonwijken.

2. Veranker de rol van een burgerinitiatief, zoals Drechtse Energie, op het gebied van de Energietransitie structureel in de ECD. Hiervoor is het nodig de ECD te herstructureren waarbij vooral de positie van HVC heroverwogen moet worden. De gemeente Dordrecht als aandeelhouder in beide organisaties maakt het verder troebel en kan tot conflicten leiden en knellen met het publiek belang. Daar waar het publieke belang juist binnen de ECD zou moeten worden versterkt.
3. Voor het nu ontstane verlies aan opgewekt vermogen zal elders op het Eiland van Dordt een vervangende windturbinelocatie moet worden gevonden.

Graag komen wij hierover verder met u in gesprek om meer in detail een aantal zaken te bespreken. Daarnaast bieden wij u graag een helpende hand om de energietransitie in uw gemeente beter ruimtelijk te verankeren.

Met vriendelijke groet,

A.P. Ouwehand,
Directeur

Cc: Raadsgriffie Dordrecht
Provincie Zuid-Holland, gedeputeerde B. Potjer